

šem čez dan, iz preprostega razloga, ker imam težave z očmi. Noči so namenjene korekturam in razmišljanju o popravkih, predvsem pa branju. Pogosto si kakšno stvar, ki me zelo prizadene, zapišem v svojo beležko.

Nam zaupate, kaj trenutno nastaja na vaši delovni mizi?

Zdajle je zame zelo žalostno obdobje, ko nič posebnega ne nastaja. Če pa že, gre za žalostne stvari, ki še mene razžalostijo. Pred poletjem mi je umrla mama, sedaj sem brez staršev in sem v dobi, ko moram to odžalovati. To je posebno stanje v življenju, ki je zelo drugačno in pretresljivo.

Metka Pirc

Večer, četrtek, 22. september 2011, str. 4

FERI LAINŠČEK: »BARVICE SO KNJIGA BARV PISATELJEVE DUŠE«

Čeprav bova govorila o Barvicah, ki so nominirane za letošnjo večernico, me zanimajo tudi Mislice (nagrajene z večernico 2001). Doživele so četrti

ponatis. Kako pisatelj, ki piše za odrasle, otroke in mladino, gleda na uspeh svoje knjige? So ponatisi enaki nagradam?

Knjigo *Mislice* v svojem opusu za otroke že vseskozi postavljam na posebno mesto. Zato sem zelo vesel, da so nekatere pravljice objavljene v šolskih berilih, da je knjiga letos vključena v tekmovanje za Cankarjevo priznanje in da je pravkar izšla v novi preobliki z lepimi vinjetami Jolande Jereb. *Mislice* sem posvetil očetu in materi, ki sta bila ob izidu že pokojna, sta me pa kot dobra pripovedovalca vpeljala v čudoviti svet pravljič in ljudskega pripovedništva. Prepričan sem, da sta ravno onadva s tem inicirala moje kasnejše pisateljske navdihe in zaznamovala moje pripovedništvo. Sicer pa sem teh deset pravljič, ki so objavljene v knjigi *Mislice*, napisal konceptualno. Več let sem se ukvarjal z vzorci svetovnih ljudskih pravljič in tako, kar zadeva zgradbo, na nek način 'ukradel' tisočletno izročilo.

Ali ste kdaj pomislili, da bi iz svojih zgodb in pesmic za otroke in mladino prevedli v filmski scenarij?

Gotovo je prav v zbirki *Mislice* nekaj zgodb, ki ponujajo izhodišča za scenarij, saj že vsebujejo trdno dramaturško strukturo. Navsezadnje sem nekatere izmed teh pravljičnih zgodb že povedal v obliki lutkovne in radijske igre. Pravljičica *Ignacija in njen angel* je prirejena za lutkovno igro in jo je v eni izmed prejšnjih sezon imelo na repertoarju Lutkovno gledališče Maribor. V uredništvu igranega programa Radia Slovenija smo sredi priprav na snemanje radijske igre za otroke po pravljici *Pastirska piščalka*. Znotraj slovenske filmske produkcije je ta hip verjetno bolj jalovo početje razmišljanje o celovečernem igranem filmu za otroke. Tak kostumski film, postavljen v moje izmišljene svetove, bi potreboval vse preveč denarja, ki ga naši producenti nimajo.

Zdaj ste vpeti v snemanje filma Šanghaj. Filmska ekipa je bila v Prekmurju. Je bilo snemanje naporno? Sploh zato, ker ste bili pomemben člen v ekipi novega slovenskega filma.

Celovečerni igrani film Šanghaj, ki nastaja po mojem romanu *Nedotakljivi*, je posnet. Zdaj je v fazi postprodukcije. Snemanje je bilo visoko organizirano in zaradi celodnevnega urnika seveda po svoje tudi naporno. Moj splošni vtis je, da smo se imeli lepo in bili izjemno ustvarjalni. Režiser Marko Naberšnik je svoje značilno vedro in obenem ustvarjalno razpoloženje prenesel praktično na celo filmsko ekipo in prepričan sem, da se bo to na filmu tudi videlo.

Kaj je najbolj privlačno pri snemanju filma?

Šanghaj je film z mnogimi množičnimi prizori, sodelovalo je več kot 500 stativov, ki so se tudi večkrat preoblekli, saj film zajema časovno premico tam od leta 1955 do 1993, zato moram reči, da mi je bilo snemanje teh množičnih prizorov še posebej zanimivo. Sodeloval je svetovno znani režiser množičnih prizorov Boban Dedeić, ki ga poznamo tudi po uspešnem sodelovanju z režiserjem Emirom Kustorico, in moram reči, da me je s svojimi pristopi navdušil. Mirno lahko rečem, da zdaj vem o filmu več, kot sem vedel prej, predvsem pa sem prepričan, da je dobil film Šanghaj z njegovo mojstrsko organizacijo tako imenovanega drugega plana pomembno dodatno razsežnost. Sicer pa se tudi po šesti adaptaciji mojih del filma še nisem naveličal. Še zmeraj me fascinira ta materializacija literarnega, ki je pri ustvarjanju filma seveda nujno potrebna. Sprehoditi se po povsem konkretni filmski vasi in se zavedati, da se je pravzaprav rodila v tvoji domišljiji, je pač poseben in komaj s čim primerljiv občutek.

V vaši knjigi za otroke *Barvice se ne igrate zgolj z barvami, marveč tudi z*

besedami, ki naj bi opredelile določeno barvo? Ste se zavestno odločili, da boste barvam poiskali primerno besedišče?

Dejstvo je, da vidni svet, ki nas obdaja, najbolje opišemo z barvami. To seveda storimo, ne da bi se tega posebej zavedali. Barve se nam zdijo nekaj samo po sebi umevnega. Ko začnemo o tem razmišljati, se nam odprejo mnogi vidiki in barve lahko obravnavamo na mnoge načine. Ob nastajanju pesniškega cikla z naslovom *Barvice*, sem v prvi vrsti beležil pesniško izkušnjo z barvami, zato sem se namenoma prepuščal liričnosti in skušal opisati svoje intimno doživljanje barv. Računal sem namreč lahko še na likovno interpretacijo Andreje Brulc, s katero sva bila že v začetni fazi dogovorjena, da bova skupaj razmišljala o barvah.

V pesmi z naslovom *Bela ste napisali: Na začetku pesmi / je bel papir. / Pesnik ga želi pobarvati. / Rad bi napisal belo pesem. / Vam je uspelo pesem pobeliti z belimi besedami ali bele besede pobarvati s poezijo?*

Lahko vam odgovorim kar z verzi iz te pesmi. 'Gotovo pa je najbolj bela pesem o njegovi otroški duši. O tisti, ki je nima več. Saj tudi njegova duša je bila le na začetku bela ...' Gotovo je namreč s tem tako, da vsakdo izmed nas doživlja barve drugače, zato sprožajo v njem tudi drugačne asociacije. Verjamem, da bi se vsak pesnik take naloge lotil drugače. *Barvice* so torej knjiga o barvah moje duše. V zadovoljstvo mi je, da so na specifičen način izpovedne in jih lahko imam tudi za pesniško dejanje.

Barvice je ilustrirala Andreja Brulc. Njeno delo je več kot imenitno. Je sodelovanje s tistim, ki riše, nujno, ali mu prepuščate svobodo?

Svoboda je beseda, ki jo ljubim in ji tudi s svojo literaturo praktično že vse življenje postavljam spomenik. Prav za-

radi tega ali pač v imenu tega ob vsakem kolektivnem umetniškem dejanju soustvarjalcem dajem popolno umetniško in siceršnjo svobodo. Naravnost užival sem ob tem, kako je Andreja sprejemala in razumela moje verze in jih nato po svoje interpretirala in vključevala v svoja likovna razmišljanja. Nastalo je neko novo omrežje pomenov in simbolov, morda celo umetniška govorica, ki presega zgolj literarnost in likovnost.

Pisati za otroke je posebno težka naloga. Če pogledamo na število izdanih knjig za otroke, se zdi, da je naloga preprosta. Kako in kdaj se odločate za pisanje za otroke? Obstaja navdih, kaj drugega?

Moja dela za otroke nastajajo na zelo različne načine. Seveda brez navdih ne gre, toda v fazi nastajanja potem prihajajo v ospredje najrazličnejši vidiki in vodila. Zelo drugače, recimo, nastaja zgodba, ki ve, da bo izhodišče za slikanico, kot pa zgodba, ki želi spregovoriti sama zase. Podobno je s pesmijo, ki ve, da bo uglasbljena, saj se že po metrični zasnovi običajno razlikuje od pesmi, ki želi nagovoriti sama in si tudi v formalnem oziru lahko privoščiti več svobode. Tudi sprožila so seveda različna. Včasih gre za avtonomno idejo, včasih za nagovor soustvarjalca, ilustratorja, glasbenika ali režiserja. No, vse pogosteje me zdaj nagovarjajo in spodbujajo tudi založniki.

Kakšni so odzivi na vašo z večernico nominirano knjigo?

Veseli me, da je ta neobičajna knjiga, ki je v prvi vrsti namenjena otrokom, očitno našla pot tudi do odraslih bralcev. Skladatelj Deziderij Cener je, recimo, uglasbil pesem z naslovom *Črna in Alenka* Herceg jo je zapela na festivalu slovenskega šansona. To nekako potrjuje moje prepričanje, da v določenih okoliščinah literatura ali pač umetnost nasploh lahko

presega najrazličnejše omejitve, pa tako pač tudi delitev na ustvarjanje za otroke in odrasle. Veliko mi je namreč do tega, da ustvarjanje za otroke ni zgolj obrt, ampak tudi umetniški izživ.

Kaj pa o nagradi našega časopisa mislite?

Večernica je v minulih 15 letih pomembno prispevala k promociji mladinske književnosti in jo pomagala uveljaviti kot spoštovanja vredno umetniško ustvarjalnost. V ospredje je postavila literarno vrednost besedil za otroke. To je v času, ki ljubi pomenostavitve in najrazličnejše nadomestke, še posebej pomembno. Želim si, seveda, da bi se večernica obdržala in ohranila vse svoje visoke standarde izbiranja najboljših knjige na področju mladinske književnosti. Vsako leto praktično izide več knjig za otroke, veliko založnikov si z njimi pomaga izboljšati prodajo, mnogi so pri tem pripravljeni na vse in mirno strežejo tudi najnižjemu okusu, zato je še toliko bolj pomembno, da sproti nekako le skušamo ločevati zrnje od plevela in pokazati na tisto, kar je dobro. Navsezadnje so potem to tudi lahko orientirji za knjižničarje, učitelje, vzgojitelje in starše, da otrokom ne ponujajo res vsakega blefa, šlamparije in bizarnosti.

Na vaši spletni strani ste zapisali, da vas najbolj vznemirjajo trenutki, ko nastaja nekaj novega? Nastaja? Za otroke?

Naslednje leto bo izšla slikanica *Zgodbe o Mišku in Belamiški*. To bo tretja knjiga iz serije o Mišku in Belamiški, ki jo ustvarjava skupaj z ilustratorico Mašo Kozjek. Prav tako bo pri Mladinski knjigi izšel obsežnejši izbor mojih pesmi za otroke, ki je dobil naslov po moji najbolj opaženi pesniški zbirki za otroke *Cicibanija*.

Zdenko Kodrič

Večer, četrtek, 22. september 2011, str. 5